

Os Museum

Os Museum er det yngste museet på tilskuddsordningen i Nord-Østerdalen, etablert i 1983. Os kommune kjøpte i 1986 det fredete gardsanlegget Odden i Narjordet, omtalt som Odden-tunet. Etterhvert som det kom flere avdelinger ble navnet skiftet til Os Museum. Museumsarbeidet på Oddentunet er eldre enn museet. Hovedbygningen på Odden ble fredet i 1924, da var det allerede bygd nytt fjøs i det nye tunet, litt lenger sør. De andre husa, bl. a. bolig-huset ble brukt til 1967. Da ble det bygd nytt hus og det gamle tunet ble mer og mer oppfattet som et museum. Eieren, Rolf Odden, var sterkt interessert i gardens historie. Han samlet gjenstander og materiale og tok godt vare på bebyggelsen. Det var således et rikholdig anlegg Os kommune kjøpte.

Litt gardshistorie

Odden er et særmerkt gardsanlegg, som viser velstand, handverkskvalitet og dristighet til å prøve noe nytt. Garden var gunstig plassert i forhold til Røros Verk, med kolproduksjon og transportoppdrag av mange slag. Hovedbygningen lyser av byggestil og vilje til å vise seg i landskapet. Utvendig en klar kontrast til den låge Østerdalsstua.

Bygningen har inngang på midten, bak gangen et kammers, stort rom på hver side, tv. sommerstue t.h vinterstue med klåvå. Oppfattes som en midtkammersbygning, eller like gjerne trønderlån. Men utgangspunktet er Østerdalsstua, for rommet til høyre for gangen, vinterstua, er ei stor stue med

Odden, Narjordet. (12681).

klåvå, det er den gamle østerdalsstua. Taket med mønsås og sperretak ble tatt av og tømret på en etasje, men det gamle taket ble så satt på plass att, med mønsås og sperrer.

Panel, vinduer med lemmer og portal er svært spesielle og markante. Forbildet er fra Røros eller Trondheim, i tre eller like gjerne mur, okerfargen bidrar også til murintrykket. Speilmonogrammet over inngangsdøra RK antyder at innvendig er det enda mer å hente.

Innvendig dekor

Innvendig er det da heller ikke spart på noe. Vinterstua er dekorert 1822. " Denne maling er bekostet af Rasmus Knudsen og Anne Jons datter Nariord". Sommerstua har årstallet 1826, og dekoren er bekostet av samme brukerpar. Vinterstua har innvendig trapp, smal og bratt opp til loftet. Her er det innredet et gjesterom som også er fint malt,

muligens noe yngre enn romma nede.

Holemoen og "Bedokken"

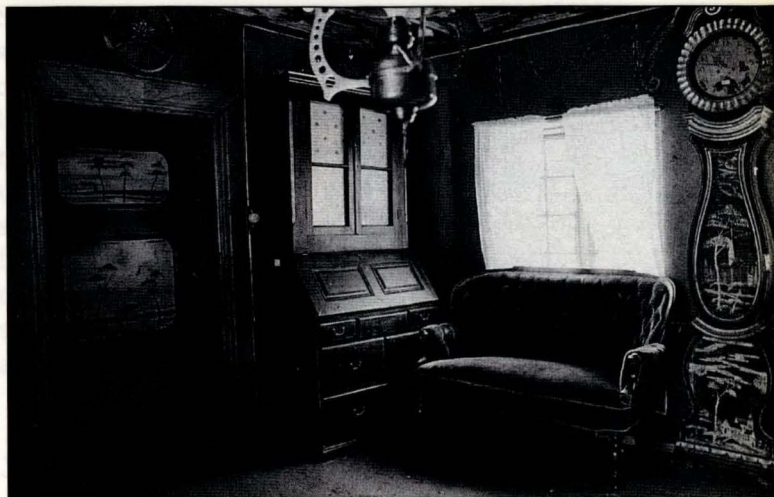
Det er to malere som har vært virksomme her, Synvis Olsen Holemoen (1783-1841) og Ole Andersen Beitdokken (1771-1855), bare kalt Bedokken. Synvis var fra nabogarden, – Synvisgarden – men bodde på Tynset til han utvandret til Bardu og døde der. Bedokken var gudbrandsdøl, men sin mest virksomme periode som maler hadde han i Østerdalen. Vi finner også snekkerkunsten rikelig representert på Odden med skap og klokkekasse laget av Lars Knudsen Høisen (1762-1833), Høs-Lars, som var opphavet til et handverkerdynasti, og Soland Jonsen Østgårds (1748-1826) spesielle hyller.

Uthusa

Bare deler av uthusa er bevart. Fjøset ble tidlig flyttet til det nye tunet, nå er det bygd nytt igjen. Rester av stallen står igjen. Denne var opprinelig mye lenger, her var ikke stallplass bare til gardens egne hester. Garden hadde også ferdastaller med plass til kjørende fra utover dalene. Helt fra Idre og Särna var det javn trafikk til og fra Røros.

Hus på Odden

- 1) Hovedbygning med vognskjul
- 2) Sommerstue
- 3) Stabbur
- 4) Stabbur

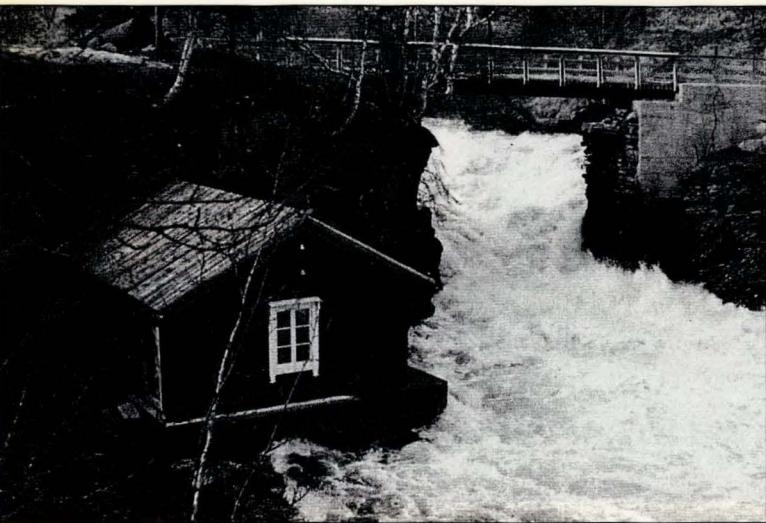

Interiør på Odden, Narjordet.

- 5) Stall
- 6) Smie, denne er nå flyttet til ny tomt i nærheten av det gamle tunet, ved elva.

De andre anlegga

- 7) Brufossen Elektrisitetsverk
lokal kraftstasjon som ga strøm til Moseng-grenda, huset er nytt, satt i stand av Nord-Østerdal Kraftlag.
- 8) Kvernhuset i Røbekken. Også på Narjordet ble det dyrket noe korn, men de kjøpte nok det meste. Kvern måtte en i alle fall ha. Ved Røbekken, i en liten canyon, like inntil den gamle vegen mot Bredalslia og Røros, var det fin plass for kverner og sagbruk. Kverna representerer dessuten et stykke museumshistorie, viser hvordan den har skiftet karakter. Kverna ble overlatt til Rørosmuseet og sto

Brufossen elektrisitetsverk. (54807).

i museets friluftsavdeling ved Doktortjønna. Da det ble ny giv i Rørosmuseet fra 1980 åra og utover og museet flyttet inn i Bergstaden til Malmplassen, var det naturlig for kvernhuset å flytte heimatt, til sitt opprinnelige miljø i Røbekken. Den gamle tomte var der, og kverna ble flyttet hel fra Røros, men måtte tas fra hverandre for å komme på plass. Bevaring på stedet er ledetråden i museums- og bygningsvernarbeidet.

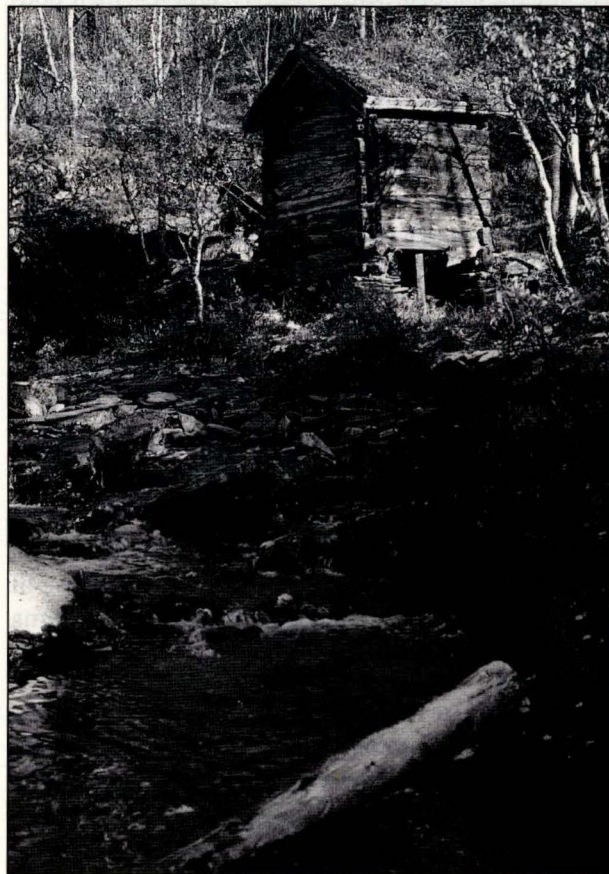
9) Narbuvoll skole

er bygd 1876, men måtte flyttes til sin nåværende plass i 1973. Innredet med skoleutstyr mm.

10) Håmmålvoll stasjon

var et viktig stoppested i den tid det var mer folk og lokal transport med jernbanen. Huset er bygd 1915. Da huset ikke lenger var i bruk og toget heller ikke

stoppet, fikk Os Museum overta ansvaret. Huset ble flyttet litt vekk fra jernbanelinja, er restaurert og skal utstyres med nødvendig inventar.

Kvennhuset i Røbekken, Narjordet.